

Ewa Hącia

Programy europejskie jako czynnik rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 49, 297-304

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EWA HĄCIA

Akademia Morska w Szczecinie

PROGRAMY EUROPEJSKIE JAKO CZYNNIK ROZWOJU REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO

Wprowadzenie

Unia Europejska, prowadząc wspólnotową politykę spójności, dąży do harmonijnego rozwoju całego terytorium Wspólnoty, zmniejszając dysproporcje w poziomach rozwoju regionów. Polska, będąc członkiem UE, a wcześniej kandydatem, ma możliwość uzyskania wsparcia finansowego na realizację wielu dużych projektów inwestycyjnych. Obszary, którym zostają przyznane dotacje unijne, są określane w odpowiednich dokumentach unijnych i polskich. Nadrzędnym dokumentem unijnym na lata 2007–2013 są *Strategiczne wytyczne Wspólnoty (SWW)*, polskim odpowiednikiem zaś *Narodowe strategiczne ramy odniesienia (NSRO)*, nazywane również *Narodową strategią spójności (NSS)*. Dla różnych sektorów gospodarki istnieją szczegółowe wytyczne w postaci dokumentów strategicznych. Dla transportu morskiego są to między innymi: *Polityka transportowa państwa na lata 2006–2025*, *Strategia rozwoju polskiej gospodarki morskiej do roku 2015*, *Strategia rozwoju portów morskich do 2015*, decyzja nr 1692/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (zmienionej decyzjami nr 1346/2001 i 884/2004), biała księga – *Europejska polityka transportowa 2010: czas na podjęcie decyzji*, zielona księga – *W kierunku przyszłej polityki morskiej: europejska wizja oceanów i mórz*, niebieska księga – *W sprawie zintegrowanej polityki morskiej*.

Wykorzystanie funduszy unijnych przez polskie porty morskie

Według NSRO stan infrastruktury dostępu do portów od strony morza i lądu jest niezadowalający, a stan techniczny infrastruktury portowej zły. Nie jest to zgodne z celem strategicznym wyznaczonym w *Narodowej strategii spójności*, dotyczącym tworzenia warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Dla projektów realizowanych w polskich portach morskich w latach 2007–2013 zostały zaplanowane unijne środki finansowe.

W ramach Działania 7.2. *Rozwój transportu morskiego*, Priorytetu VII. *Transport przyjazny środowisku* programu operacyjnego *Infrastruktura i środowisko* (PO IiŚ) sporządzono, poza trybem konkursowym, listę podstawową 22 projektów indywidualnych proponowanych do finansowania. Istnieje również lista rezerwowa, na której znajduje się 12 projektów.

Porty morskie mają również możliwość realizacji projektów współfinansowanych z funduszy unijnych w ramach regionalnych programów operacyjnych (województw zachodniopomorskiego – RPO WZ i pomorskiego – RPO WP). W województwie zachodniopomorskim mogą one uzyskać wsparcie w ramach Poddziałania 2.1.5. *Wzmocnienie portów morskich i rzecznych*, Działania 2.1. *Zintegrowany system transportowy województwa*, Priorytetu II. *Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej* RPO WZ, przy czym nie mogą być finansowane projekty umieszczone już na liście projektów indywidualnych dla Działania 7.2. PO IiŚ. Wkład ze środków unijnych na to poddziałanie wynosi 14 mln EUR. Planowany termin ogłoszenia konkursu na projekty to grudzień 2009 roku. W województwie pomorskim z kolei porty morskie mogą uzyskać wsparcie w ramach Działania 4.3. *Rozwój i poprawa dostępności węzłów transportowych*, Priorytetu IV. *Regionalny system transportowy* RPO WP. Projekty dotyczące portów morskich podlegają pod działanie wspólne z innymi rodzajami transportu. Beneficjentami programu nie mogą być porty w Gdańsku i Gdyni (projekty dotyczące inwestycji w tych portach znajdują się na liście projektów indywidualnych dla Działania 7.2. PO IiŚ). Wkład ze środków unijnych na Działanie 4.3. RPO WP wynosi 38 855 630 EUR, czyli niemal trzykrotnie więcej niż w przypadku Poddziałania 2.1.5. RPO WZ, które dotyczy tylko portów morskich i rzecznych. Nabór wniosków o dofinansowanie projektów odbył się w okresie 27 kwietnia 2009–29 maja 2009 roku. Złożono dziewięć wniosków na łączną kwotę dofinansowania 151 350 612,98 zł, co stanowi 107,86% środków przeznaczonych na działanie. Wśród tych wniosków sześć projektów było związanych z portami morskimi. Konkurs został rozstrzygnięty w sierpniu 2009 roku. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął uchwałę

o wyborze projektów w ramach konkursu dotyczącego Działania 4.3. RPO WP¹. Do dofinansowania wybranych zostało sześć projektów (w tym trzy związane z portami morskimi), których wartość wynosi 198 229 551,35 zł, a wnioskowane dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) – 131 889 087,99 zł.

Wykaz wybranych projektów (związanych z portami morskimi) otrzymujących dofinansowanie przedstawiono w tabeli 1. Wszystkie wymienione projekty zostały uznane za przedsięwzięcia o charakterze ponadlokalnym oraz silnie powiązane z projektami realizowanymi w ramach innych programów europejskich: INTERREG III, PHARE, ZPORR.

Tabela 1. Lista projektów (związanych z portami morskimi) otrzymujących dofinansowanie, wybranych w konkursie w ramach Działania 4.3. RPO WP

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Wnioskowane dofinansowanie z EFRR [zł]
1.	Poprawa dostępności portu morskiego w Ustce przez przebudowę ulic Kosynierówi Marynarki Polskiej na odcinku od ul. Portowej do Dworcowej	Gmina Miasto Ustka	8 075 928,36	6 007 398,13
2.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 214 stanowiącej dostęp do portu w Łebie na odcinku Białogard–Nowa Wieś Łęborska	Samorząd Województwa Pomorskiego	62 339 073,01	44 728 911,00
3.	Przebudowa drogi powiatowej 2325G łączącej drogę wojewódzką 501 z portem morskim w Stegnie jako zwiększenie konkurencyjności węzłów transportowych, atrakcyjności gospodarczej i turystycznej w powiecie	Powiat Nowodworski	10 305 619,97	7 729 213,99
Łącznie			80 720 621,34	58 465 623,12

Źródło: opracowanie na podstawie dokumentu Załącznik nr 1 do uchwały nr 1032/238/09 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2009 r., www.dpr.woj-pomorskie.pl, 27.08.2009 r.

¹ Uchwała nr 1032/238/09 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2009 r. (www.dpr.woj-pomorskie.pl – 27.08.2009 r.

Współpraca terytorialna

Spełnienie unijnych wytycznych wymaga zrealizowania wielu przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach zarówno danego państwa, jak i współpracy w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym. Tego typu współpraca jest realizowana w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – *Cel europejska współpraca terytorialna na lata 2007–2013* (EWT). Wyodrębnienie współpracy terytorialnej jako osobnego celu polityki spójności wskazuje na duże znaczenie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych przez kilku partnerów. Istnieje wiele programów w ramach EWT. Między innymi są to Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007–2013 (*South Baltic Cross-border Co-operation Programme 2007–2013*) oraz Program Regionu Morza Bałtyckiego (BSR) 2007–2013 (*Baltic Sea Region Programme 2007–2013*).

Głównym celem Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk jest wzmocnienie zrównoważonego rozwoju obszaru południowego Bałtyku przez wspólne działania zwiększające jego konkurencyjność i wzmacniające integrację pomiędzy ludźmi i instytucjami. Całkowity budżet programu wynosi 75 342 210 EUR. Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynoszą 60 735 659 EUR. Program ma duży zasięg terytorialny, obejmuje regiony pięciu państw członkowskich Unii Europejskiej. Oprócz regionów szwedzkich, duńskich, litewskich i niemieckich zaliczono do niego polskie podregiony: szczeciński, koszaliński, słupski, gdański, Gdańsk–Gdynia–Sopot oraz – jako obszar przyległy – podregion elbląski. Wyodrębniono następujące priorytety i działania²:

Priorytet I. *Konkurencyjność gospodarcza:*

- 1.1. Rozwój przedsiębiorczości.
- 1.2. Integracja szkolnictwa wyższego i rynków pracy.
- 1.3. Dostępność transportowa.

Priorytet II. *Atrakcyjność oraz wspólna tożsamość:*

- 2.1. Zarządzanie środowiskiem Morza Bałtyckiego.
- 2.2. Oszczędzanie energii i energia odnawialna.
- 2.3. Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych oraz dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionalnego.
- 2.4. Inicjatywy społeczności lokalnych.

Priorytet III. *Pomoc techniczna.*

---

⁴ Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007–2013 (*South Baltic Cross-border Co-operation Programme 2007–2013*), zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 20.12.2007 r.

Na projekty związane z portami zostało przeznaczone w ramach programu dofinansowanie z EFRR w wysokości 2% łącznych środków, czyli 1 214 713 EUR.

Do końca września 2009 roku trwał trzeci nabór wniosków o dofinansowanie projektów w ramach programu. W dwóch rozstrzygniętych konkursach przyznano dofinansowanie z EFRR w wysokości 14 920 782,13 EUR dla 16 projektów (tabela 2). Przedsięwzięcia zatwierdzone w pierwszym naborze dotyczyły tylko Działania 2.3. *Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych oraz dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionalnego*, natomiast w drugim naborze – pozostałych działań, poza 2.3. Rozdysponowane środki stanowią prawie 25% łącznej kwoty z EFRR dla programu na lata 2007–2013. Częstotliwość ogłaszanych konkursów, rosnąca liczba zarówno składanych wniosków, jak i zakwalifikowanych projektów daje szansę na całkowite wykorzystanie planowanych funduszy do terminu zakończenia programu.

Tabela 2. Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007–2013

Lp.	Termin naboru wniosków	Termin wydania decyzji o dofinansowaniu projektów	Liczba zakwalifikowanych projektów	Przyznane dofinansowanie z EFRR ogółem [EUR]
1.	26.03.2008 r. –30.04.2008 r.	3.07.2008 r.	4	4 513 401,50
2.	20.10.2008 r. –9.01.2009 r.	7.04.2009 r.	12	10 407 380,63
3.	15.07.2009 r. –30.09.2009 r.	według planu: styczeń 2010 r.	?	?
Łącznie (stan: wrzesień 2009 r.)			16	14 920 782,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie Serwis Funduszy Europejskich,
www.ewt.gov.pl, 16.09.2009 r.

Drugi ze wspomnianych programów – Program Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013, realizowany w ramach współpracy transnarodowej, opiera się na doświadczeniach dwóch poprzednich programów INTERREG II C (1997–1999) i INTERREG III B (2000–2006). Najważniejszym celem strategicznym jest zwiększenie konkurencyjności, spójności i zrównoważonego rozwoju Regionu Morza Bałtyckiego przez łączenie potencjałów ponad granicami administracyjnymi. W programie udział bierze jednaście krajów, w tym osiem państw członkowskich UE. Obszar kwalifikowany

obejmuje całe terytorium Danii, Estonii, Finlandii, Łotwy, Litwy, Polski i Szwecji oraz północne części Niemiec. Spoza UE należą w całości Norwegia i Białoruś oraz częściowo Rosja. Dostępne środki w ramach EFRR to 208 mln EUR. Wyodrębniono następujące priorytety i działania³:

Priorytet I. *Krzewienie innowacyjności w Regionie Morza Bałtyckiego.*

Priorytet II. *Zewnętrzna i wewnętrzna dostępność.*

Priorytet III. *Morze Bałtyckie jako wspólny zasób.*

Priorytet IV. *Promowanie atrakcyjności i konkurencyjności miast i regionów.*

Na projekty związane z portami zostało przeznaczone w ramach programu dofinansowanie z EFRR w wysokości niespełna 1% łącznych środków, to znaczy 1 955 524 EUR.

W dwóch rozstrzygniętych konkursach w ramach programu przyznano dofinansowanie z EFRR w wysokości około 116,4 mln EUR dla 46 projektów (tabela 3). Zatwierdzone przedsięwzięcia dotyczyły wszystkich priorytetów. Rozdysponowane środki stanowią ponad 50% łącznej kwoty z EFRR dla programu na lata 2007–2013.

Tabela 3. Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013

Lp.	Termin naboru wniosków	Termin wydania decyzji o dofinansowaniu projektów	Liczba zakwalifikowanych projektów	Przyznane dofinansowanie z EFRR ogółem [EUR]
1.	25.02.2008 r. – 30.05.2008 r.	24.10.2008 r.	24*	ok. 60 mln
2.	19.01.2009 r. – 31.03.2009 r.	9.06.2009 r. (Priorytet II) 16.09.2009 r. (Priorytety I, III, IV)	5** 17***	ok. 16,4 mln ok. 40 mln
Łącznie (stan: wrzesień 2009 r.)			46	ok. 116,4 mln

* w 21 projektach uczestniczy 46 polskich partnerów,

** w 3 projektach uczestniczy 7 polskich partnerów,

*** w 16 projektach uczestniczy 46 polskich partnerów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Serwis Funduszy Europejskich,
www.ewt.gov.pl, 18.09.2009 r.

³ Program Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013 (*Baltic Sea Region Programme 2007–2013*), zatwierdzony przez Komisję Europejską 21.12.2007 r.

Na uwagę zasługuje aktywne uczestnictwo Polski w zdobywaniu funduszy w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013. Na 46 projektów w 40 pojawił się polscy partnerzy. Jest to wielka szansa na zwiększenie konkurencyjności, innowacyjności, spójności i zrównoważonego rozwoju regionu również w granicach administracyjnych państwa polskiego, a także wypracowanie dobrych praktyk współpracy transnarodowej na kolejne lata, w szczególności w następnym okresie programowania 2014–2020.

Podsumowanie

Unia Europejska prowadzi politykę spójności polegającą na zmniejszaniu dysproporcji w poziomach rozwoju regionów. Jednym z jej celów jest *Europejska współpraca terytorialna na lata 2007–2013*, w której ramach istnieje wiele programów, między innymi Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007–2013 oraz Program Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013. Celem obu inicjatyw jest zwiększenie konkurencyjności, spójności i zrównoważony rozwój Regionu Morza Bałtyckiego, wzmacniający integrację ludzi i instytucji. Harmonijny rozwój Regionu Morza Bałtyckiego jest niezwykle ważny dla Polski ze względu na jej położenie geograficzne. W ramach programów Polska ma możliwość uzyskania wsparcia finansowego na realizację wielu projektów inwestycyjnych. Wyniki naborów wniosków o dofinansowanie projektów (w trybie konkursowym) świadczą o coraz bardziej aktywnym udziale polskich partnerów w ubieganiu się o fundusze unijne.

Dla regionów nadbałtyckich ważne są porty morskie. W ramach innych programów operacyjnych zostały również zaplanowane unijne środki finansowe dla projektów realizowanych w polskich portach morskich w latach 2007–2013. Są to: Program Operacyjny *Infrastruktura i środowisko*, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego* i *Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego*. W poprzednim okresie budżetowym – 2004–2006, Wspólnota współfinansowała dziewięć projektów istotnych ze względu na zapewnienie rozwoju portów, przez Sektorowy Program Operacyjny Transport (SPOT).

Literatura

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007–2013. Szczegółowy opis priorytetów, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008, www.pois.gov.pl.

Program Regionu Morza Bałtyckiego 2007–2013, zatwierdzony przez Komisję Europejską 21.12.2007 r., www.ewt.gov.pl.

Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007–2013, zatwierdzony przez Komisję Europejską 20.12.2007 r., www.ewt.gov.pl.

Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007–2013, Gdańsk 2009, www.dpr.woj-pomorskie.pl.

Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013, Szczecin 2009, www.rpo.wzp.pl.

Uchwała nr 1032/238/09 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2009 r., www.dpr.woj-pomorskie.pl, 27.08.2009 r.

www.fundusze-strukturalne.gov.pl.

www.spot.gov.pl.

www.ewt.gov.pl.

THE EUROPEAN PROGRAMMES AS A BALTIC SEA REGION DEVELOPMENT FACTOR

Summary

The main aim of the article is to analyse the possibility of using the union funds in Polish seaports, transport and Baltic Sea Region. Polish seaports were allowed to apply for the UE funds in the Sectoral Operational Programme Transport. There is a chance of UE funds to be used by the Operational Programme Infrastructure and Environment, Regional Operational Programmes, South Baltic Cross-border Co-operation Programme and Baltic Sea Region Programme in the years 2007–2013.

Translated by Ewa Hącia